

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาวะที่โลกปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม หลังจากการล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลง การปกครองในกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก ในปลายปี ค.ศ.1989 การเปลี่ยนแปลงของ ประเทศสหภาพโซเวียต (อดีต) การรวมตัวกันของประเทศเยอรมันตะวันตกและเยอรมัน ตะวันออก ทำให้กระแสนของการแบ่งโลกเป็นสองค่าย และความแตกต่างทางอุดมการณ์ลัทธิ การเมืองของแต่ละประเทศหันมามุ่งพัฒนายกระดับฐานะทางเศรษฐกิจ มีการรวมตัวของ กลุ่มเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่างๆ โดยนัยหนึ่งเพื่อสร้างกลไกต่อรองกับอำนาจทางด้าน เศรษฐกิจ ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่จะต้องมีการติดตามอยู่ตลอดเวลาประกอบทั้งโลกปัจจุบัน เป็นโลกที่มีความเป็นหนึ่งเดียวมากกว่าในอดีต กล่าวคือ ระบบและระเบียบของสังคมได้ถูก จัดวางใหม่ (New Social Order) ให้มีแนวทาง (Pattern) ที่เหมือนกันหรือระบบเดี่ยวใช้ได้ด้วย กันหมด (Multi System) การพัฒนาการทางเทคโนโลยีเกี่ยวกับระบบข้อมูลข่าวสารทำให้มี ความใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น มีความรวดเร็วจับใจ การติดต่อสื่อสารสามารถทำได้ทันทีทันใดใน แทบจะทุกมุมโลก และที่สำคัญที่สุดประชากรทุกประเทศในโลกมักจะมีค่านิยมและวัฒนธรรม ที่เปลี่ยนไปมีเป้าหมายใหม่ที่คล้ายคลึงกัน จากประเด็นการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและ อนาคตอันใกล้ซึ่งไม่มีการแบ่งแยกโลกเป็นประชาธิปไตยหรือสังคมนิยม การต่อสู้รณรงค์ของ แต่ละสังคมจะมีแนวโน้มที่เป็นไปในแนวเดียวกัน คือจะต้องมีการสร้างกลไกมาตรการต่าง ๆ มาแข่งขันกันอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นกระแสนของโลกปัจจุบันซึ่งมีแต่ความรวดเร็วจับพลัน กระทัดรัดคล่องตัวจึงเป็นกระแสโลกที่ทุกคนจะต้องเข้าใจและให้ความสำคัญกับแนวโน้มและ ปรับตัวปฏิรูปให้เข้ากับกระแสนดังกล่าว (รัฐศาสตร์สาร, 2535) ในทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทย ได้ก้าวเข้าสู่กระแสการเปลี่ยนแปลงนี้เช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ในโลก และได้รับผลกระทบ

ที่หลังไหลเข้ามาอย่างรวดเร็วด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร ทำให้ประเทศมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเมือง การปกครอง ตลอดจนการศึกษาโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจซึ่งไทยประสบผลสำเร็จอย่างมาก เมื่อวัดจากอัตราการเจริญเติบโต แต่ก็ได้ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ทางสังคมตามมา รวมทั้งปัญหาในด้านสิ่งแวดล้อมด้วย ซึ่งหากไม่แก้ไขให้ทันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนในอนาคตได้(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)ซึ่งในภาษาอังกฤษให้ความหมายของกระแสโลกดังกล่าวโดยใช้คำว่า Globalization คณะกรรมการของราชบัณฑิตยสถาน (ไทยรัฐ, 2537) มีมติเห็นพ้องกันว่า สมควรให้ใช้ คำว่า "โลกาภิวัตน์" ซึ่งมีความหมายว่าการแผ่ถึงกันทั่วโลกการเข้าถึงโลกการเอาชนะโลกหรือความหมายตามรูปศัพท์แปลว่าทำให้แพร่หลายทั่วโลกหรือการเปลี่ยนแปลงที่กระทบถึงทั่วโลก

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2536) ได้กล่าวถึงกระแสโลกาภิวัตน์เป็นกระบวนการซ้ำซ้อนที่กำลังเกิดกับโลกปัจจุบัน และที่เรียกกันว่าโลกาภิวัตน์ คือกระบวนการที่จะเปลี่ยนโลกทั้งหมดให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสี่มิติคือ ข่าวสารข้อมูล เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนี้มีลักษณะที่สำคัญอยู่สามอย่างคือ ครอบคลุมทั่วไปหมดทั้งโลก สองไร้พรมแดนความเป็นท้องถิ่นด้อยความสำคัญลงไปปัจจัยตัดสินสิ่งต่างๆ ขึ้นอยู่กับภาวะโลกาภิวัตน์สามารถเร็วฉับไวผลกระทบมีผลไปถึงกันในทุกมิติเกือบจะเรียกได้ว่าทันทีทันใด สุนธิ ลัมทองกุล (2537) ได้กล่าวถึงความหมายของโลกาภิวัตน์ว่าเป็นกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดลักษณะของโลกที่ไร้พรมแดน อันเนื่องมาจากการปฏิวัติทางด้านโทรคมนาคมที่ย่อโลกให้แคบลงกว่าเดิม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างมหาดศาล พรมแดนที่เคยเป็นสัญลักษณ์ของการแบ่งแยกชุมชนจึงไร้ความหมายโดยสิ้นเชิง รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2537) กล่าวถึงกระแสโลกาภิวัตน์ต่อสังคมไทยว่าโลกาภิวัตน์จะทำให้องค์กรเหนือชาติ เช่น ธนาคารโลก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ เข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งจะทำให้นโยบายโน้มเอียงไปให้ประโยชน์กับกลุ่มทุนและประชากรในเมืองมากกว่าชนบท สุทธิ ประศาสนเศรษฐกิจ (2537) กล่าวถึงบทบาทของโลกาภิวัตน์ คือกระบวนการของการสร้างการขยายตัวของมาตรฐานสากลในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยระบบการสื่อสารคมนาคมยุคใหม่ ตลอดจนโครงสร้างเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิด

มากขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ มาตรฐานทางเศรษฐกิจ และมาตรฐานด้านสังคม และศีลธรรม ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2537) ได้อธิบายถึงลักษณะของการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ว่า เป็นยุคที่เทคโนโลยีเชื่อมโลกด้วยดาวเทียม และเส้นใยแก้วนำแสง เป็นแรงผลักดันที่สำคัญ คุณค่าของโลกาภิวัตน์คือสิ้นสุดยุคอุดมการณ์สองขั้ว มีความพยายามที่จะให้คุณค่าประชาธิปไตยเสรีเป็นคุณค่าสากล ความพยายามของเอเชียในการต้านคุณค่าตะวันตกและใช้คุณค่าดั้งเดิมของตนออกผลที่เกิดขึ้น คือสิ้นสุดยุคสงครามเย็น กาละเทศะใกล้กันโดยเทคโนโลยี มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทอศน์มีการพัฒนาแบบยั่งยืน การรวมกลุ่ม และการแยกสลายของรัฐประชาชาติเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการข้ามรัฐ-ลอร์ดรัฐ และการพึ่งพากันทางด้านเศรษฐกิจ

กฤษ สมบัติศิริ (2537) ได้อธิบายถึงลักษณะของโลกาภิวัตน์ หมายถึง

- การค้าไม่มีขอบเขตเนื่องจากการประชุมรอบอุรุกวัย
- การรวมกลุ่มประเทศเล็ก การย่อยแยกประเทศใหม่เป็นการแยกกลุ่มทางเศรษฐกิจ
- การขยายตัวของเศรษฐกิจการค้าอย่างไม่มีขอบเขต ทำให้การค้าต้องการ ข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมหรือเพิ่มความสำคัญ

จากลักษณะของโลกาภิวัตน์ดังกล่าว จะเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างกันในโลก ปัจจุบันมีผลทำให้ทุกส่วนของโลกกลายเป็นส่วนหนึ่งในระบบใหญ่ไปหมด ไม่ว่าจะมองในทางเศรษฐกิจสังคม หรือวัฒนธรรม สิ่งที่เกิดขึ้นในส่วนหนึ่งของโลกในด้านต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมมีผลกระทบเชื่อมโยงไปถึงส่วนอื่น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โลกทรรศน์ที่มองเห็นความเชื่อมโยงของโลกทั้งหมดเช่นนี้ จึงมีความจำเป็นสำหรับความก้าวหน้าทั้งของประเทศและบุคคล ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันในระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับสถาบัน ในแง่ความสัมพันธ์ และความแตกต่างทางวัฒนธรรม และวิถีคิด ความขัดแย้งกันในเรื่องความคิดเห็นรสนิยม ค่านิยม ในระดับสังคมองค์กรที่เข้ามาสัมพันธ์ หรือมีส่วนร่วมกำหนดชีวิตของคน ซึ่งจะมีลักษณะข้ามชาติมากขึ้น ดังนั้นภาพของสังคมไทยในอนาคตจะเป็นภาพใหม่ สังคมไทยจะแปรเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลง ของสังคมโลกซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วด้วยอิทธิพลของเทคโนโลยีตามที่นักวิชาการได้ทำนายไว้ ดังนี้

ทอฟฟเลอร์ (สุกัญญา ตีระวนิช แปล, 2536) ได้ทำนายสภาพของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ในหนังสือคลื่นลูกที่สาม ไว้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง วิถีชีวิต และสังคม ทั้งด้านโครงสร้างครอบครัวและวัฒนธรรมดังนี้

1) โครงสร้างของครอบครัว จะมีรูปแบบครอบครัวหลากหลาย มีทั้งครอบครัวขนาดเล็กครอบครัวรวม และครอบครัวขยาย ส่วนความสัมพันธ์ในครอบครัวจะมีความใกล้ชิดกันมากขึ้นเนื่องจากผลของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานที่บ้าน โดยใช้เครื่องมือสื่อสารในการทำงาน

2) โครงสร้างของสังคม จะเป็นยุคของการสื่อสารมีอุปกรณ์ในการสื่อสารเพิ่มขึ้นหลายเท่าที่อำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตอย่างมีศักยภาพ รูปแบบการคมนาคมจะเปลี่ยนไปมีการเดินทางถึงกันน้อยลงเพราะใช้การสื่อสารแทน รูปแบบของการทำงานมีหลากหลายทั้งที่ทำงานที่บ้านหรือที่โรงงาน ผู้คนจะมีเวลาให้กับชุมชนหรือสังคมที่อยู่มากขึ้น สภาพดังกล่าวจะมีผลด้านจิตวิทยา กล่าวคือความสัมพันธ์ในครอบครัวและกับเพื่อนบ้านจะมามาก แต่รูปแบบของความสัมพันธ์อาจอยู่ในลักษณะของความสัมพันธ์ที่ผ่านทางเครื่องมือสื่อสารหรือความสัมพันธ์อันแท้จริง

3) วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากสภาพของการรับข่าวสารแบบย่อยแยกเรื่องของวัฒนธรรมจะหมดความเป็นเอกภาพ ความเป็นหนึ่งเดียวกำลังถูกทำลายลงปัจเจกบุคคลอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมเก่าและวัฒนธรรมใหม่ อาจกล่าวได้ว่า สภาพของวัฒนธรรมปลีกย่อยจะเข้ามาสู่สังคมของปัจเจกบุคคล นั่นคือการรับข่าวสารที่ย่อยแยก อารยธรรมที่มีลักษณะหลายรูปแบบ ทำให้วิถีคิดของคนเรามีความแตกต่างกันมากขึ้น

4) สมาชิกของสังคมในอนาคต จะต้องมีความสมบัติที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมอนาคตได้อย่างพอดี คนในยุคใหม่จะต้องเป็นคนที่ซับซ้อน มีความเป็นตัวเอองภูมิใจในวิถีชีวิตของตนที่แตกต่างจากคนอื่น เป็นแบบฉบับของแรงงานที่ไม่เป็นมวลชน

จากสภาพดังกล่าวข้างต้นจะมีผลทำให้สังคมไทยมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งองค์ประกอบทางชนชั้นและทัศนคติหรืออุดมการณ์ของผู้คนในสังคม และหากความ

เปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปอย่างรวดเร็วจนคนในสังคมขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่สามารถติดตามความเปลี่ยนแปลงนั้นทันทั่วถึงที่จะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมตามมา สำหรับสังคมไทยนั้น ผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเจนคือวิถีชีวิตของคนในสังคม ที่จะต้องปรับเปลี่ยนจากความเป็นอยู่ในสังคมแบบเกษตรกรรมมาเป็นความเป็นอยู่ในสังคมแบบอุตสาหกรรม หรือสังคมสารสนเทศซึ่งมีวิถีชีวิตที่ย่างยากซับซ้อนมีปัญหามากขึ้น และจากการศึกษาวิเคราะห์สภาพ สังคมไทยในอนาคต ในช่วง พ.ศ.2535-2545 (กรมวิชาการ, 2533) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาสภาพพื้นฐานด้านต่างๆ โดยทำการศึกษาจากข้อมูลหลายประเภทและจากหลายแหล่งได้แก่ข้อมูลจากผลงานวิจัยที่ ศึกษาสภาพแนวโน้มของสังคมไทยข้อมูลจากบทความเอกสารสิ่งพิมพ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ จากการประชุมสัมมนาเสนอผลด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม คือ

- ด้านเศรษฐกิจ โครงสร้างการผลิตของประเทศจากภาคเกษตรกรรมจะพัฒนาสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการแต่จะมีปัญหาเพราะระบบการผลิตไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก เนื่องจากพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่อ่อนมากควรจะหันมามุ่งเน้นการผลิตด้านอุตสาหกรรมการเกษตร สำหรับแนวโน้มเศรษฐกิจไทยในอนาคตจะผูกพันกับตลาดโลก ดังนั้น จะประสบผลสำเร็จในเชิงเศรษฐกิจได้ก็ต้องขึ้นอยู่กับความสามารถ และคุณภาพของคนในประเทศ

- ด้านสังคม จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมความสัมพันธ์ในครอบครัว จะลดลงมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างเมืองกับชนบท การสื่อสาร และสื่อมวลชนเป็นยุค-Information age ข้อมูลมีมาจากทุกทิศและทุกส่วนของโลก สังคมจะเกิดความสับสนแต่จะช่วยให้คนว่องไว และรู้จักปรับตัว คนในสังคมจะเกิดความหลงและแข่งขันกันด้วยวัตถุ สื่อมวลชนจะทำให้แบบแผนของการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป

- การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เพื่อให้เข้ากับสังคมใหม่และสิ่งแวดล้อมใหม่ คนในสังคมจะมีวัฒนธรรมในการบริโภคที่ฟุ่มเฟือย วัฒนธรรมในการทำงานและวัฒนธรรมทาง

ความคิดของคนจะศรัทธาในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วัฒนธรรมทางจิตใจจะนับถือวัตถุ คนจะมีความโลก ชาติ ศีลธรรม และจรรยาบรรณ

ในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพสังคมด้านต่าง ๆ นับวันจะทวีคูณอย่างไม่มีสิ้นสุด การเปลี่ยนแปลงนี้จะมีผลกระทบต่อสังคมโดยก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ที่สลับซับซ้อนมากขึ้นและปัญหาเหล่านี้ ก่อให้เกิดปัญหาการปรับตัวของมนุษย์ที่จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมให้มีความสุขได้ระดับปัญหาที่เกิดขึ้นมีทั้งเรื่องใกล้ตัวและไกลตัวคือเรื่องของประเทศและเรื่องของโลก ซึ่งอาจแยกได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการในประเทศ
2. ปัญหาในเชิงสากลอันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ ในโลก ซึ่งแยกเป็นปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากปริมาณและคุณภาพของประชาชนของประเทศ ถ้าจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและถ้าเป็นประชากรที่ไม่มีคุณภาพแล้ว จะก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย เช่น ปัญหาประชากรที่เน้นการพึ่งพิงมาก ขึ้นโดยเป็นแต่ผู้บริโภค แต่ไม่เพิ่มผลผลิต ปัญหาทางการค้า ปัญหาเกี่ยวกับดุลการค้า ปัญหาเกี่ยวกับภาวะการเงินเกิดปัญหาเงินเฟ้อ เศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาการครองชีพ ตลอดจนปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเป็นปัญหาเกิดจากความทุกข์ยากขาดแคลนอาหาร ปัญหาศีลธรรมเสื่อม ปัญหาขาดการศึกษาล้วนเป็นปัญหาต่อเนื่องทางเศรษฐกิจทั้งสิ้น

- ปัญหาทางด้านสังคม เนื่องจากสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความต้องการของมนุษย์แตกต่างกัน ความไม่เข้าใจกันอันสืบเนื่องมาจากความคิดหรืออุดมการณ์ไม่ตรงกัน ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคม ความไม่สงบอาจขยายกว้างไปถึงการก่ออาชญากรรมขึ้นได้

- ปัญหาทางด้านวัฒนธรรม สภาพความเป็นอยู่ภายในประเทศปัจจุบันได้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างตะวันตกและตะวันออก มีการติดต่อสัมพันธ์กับชนชาติต่าง ๆ เป็นเหตุให้วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่หลั่งไหลเข้ามาเกิดการผสมผสานกัน ถ้าแยกไม่ออกก็จะเกิดปัญหาขึ้นในสังคมเพราะวัฒนธรรมบางอย่างไม่เหมาะสมและไม่สามารถนำมาผสมผสานกับวัฒนธรรมเดิมได้ ถ้าไม่สามารถเลือกสรรตัดทอนในสิ่งที่ดีงามแล้วปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือจะไม่สามารถธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไว้ได้

จากแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยดังกล่าว จะเห็นรูปแบบของสังคมไทย เป็นสังคมแบบผสมผสานทั้งลักษณะที่เป็นสังคมเกษตรดั้งเดิม สังคมอุตสาหกรรมและสังคม สารสนเทศ ตลอดทั้งความเจริญก้าวหน้าของวิชาการอย่างไม่หยุดยั้งทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้นสิ่งสำคัญในการให้ความรู้หรือการศึกษาแก่ผู้เรียน คงเป็นเรื่องของการแสวงหาความรู้และการรู้จักนำความรู้ไปใช้ให้บังเกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาและการ ตอบสนองความต้องการในการดำเนินชีวิต ผลจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทำให้โลกไร้พรมแดน และกระแสผลักดันต่างๆ ทำให้ไทยต้องแข่งขันกับนานาประเทศในด้านต่างๆอย่างหลีกเลี่ยง ไม่ได้ และเพื่อให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขันและยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี ในสังคมโลกบนฐานแห่งความเป็นไทย สิ่งสำคัญที่สุดคือคุณภาพของคนซึ่งสอดคล้องกับการ ประชุมสัมมนาของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539) ได้สรุปไว้ว่า “คน เป็นทั้งเหตุปัจจัยและผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศ” ฉะนั้นการให้การศึกษา มีจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณสมบัติของพลเมืองให้มีประสิทธิภาพสูงประเทศชาติจะ เจริญก้าวหน้าหรือล้าหลังเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและอุปนิสัยใจคอของ คนในชาตินั้นเป็นส่วนรวมและคุณสมบัติของพลเมืองในชาติจะเป็นอย่างไรนั้นต้องขึ้นอยู่กับ การให้การศึกษาเพื่อช่วยให้มนุษย์มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างชีวิตให้ดีและมีความสุขที่ สุจริตรวมถึงการให้มนุษย์มีทัศนคติและพฤติกรรมที่จำเป็นแก่การเป็นพลเมืองดีเพื่อเป็นกำลังใน การพัฒนาประเทศต่อไป ซึ่งในส่วนคุณสมบัติของคนที่มีคุณภาพในขณะที่กระแสโลกาภิวัตน์ กำลังเปลี่ยนไปในทิศทางดังกล่าวข้างต้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงต้องมีการกำหนด คุณภาพและสมรรถภาพให้สอดคล้องกันซึ่งตามแนวหลักสูตรมัธยมศึกษาปี 2533 ได้กำหนด สมรรถภาพ ของมนุษย์ 3 ประการคือ

- 1) คิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างเป็นระบบ
- 2) วางแผนอย่างมียุทธศาสตร์
- 3) ปรับได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

วิจิตร ศรีสอาน (2537) กล่าวถึงคุณสมบัติของคนในศตวรรษที่ 21 คือ

- 1) เป็นได้ทั้งพลเมืองและพลโลก
- 2) มีทักษะด้านภาษา

3) มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

อัลวิน ทอฟเฟอร์ (Alvin Tofler, 1992) เขียนใน THE THIRD WAVE กล่าวถึงบุคลิกภาพของคนในคลื่นลูกที่สามว่าต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบเข้าใจลักษณะของงานที่ทำ สามารถปฏิบัติงานใหญ่ๆ ได้ปรับตัวทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ดีปรับตัวเข้ากับคนรอบข้างได้ดี มีความเป็นตัวของตัวเอง

จะเห็นได้ว่าการศึกษามีบทบาทสำคัญในการซึ่งนำความเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับกระแสสังคม และการศึกษาต้องตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ (วีระ บำรุงรักษา, 2536) และเพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทของการศึกษา ครูมัธยมศึกษาจึงต้องมีสมรรถภาพแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมที่จะสามารถทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพในสังคมได้ นอกจากนี้ครูมัธยมศึกษาในปัจจุบันจะต้องดำเนินการเรียนการสอนให้ได้ผลตรงกับความมุ่งหมายพยายามขจัดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ให้หมดไป จากที่กล่าวมานี้บทบาทของครูมัธยมศึกษา คือผู้ที่จะพัฒนานักเรียนไปสู่ความเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพในกระแสโลกาภิวัตน์ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะพัฒนาสมรรถภาพของตนเอง ให้สอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนจะต้องได้เรียนรู้และฝึกฝน

ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูมัธยมศึกษาได้เห็นความสำคัญ ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีความรับผิดชอบโดยตรงในการพัฒนานักเรียนให้รู้จักการปรับตัวมีความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ รู้จักการแสวงหาความรู้ การรู้จักนำความรู้ไปใช้ให้บังเกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหา และการตอบสนองความต้องการในการดำเนินชีวิตมีวิสัยทัศน์ (vision) ที่กว้างไกล ปรับตัวให้ทันกับยุคสมัย จึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูมัธยมศึกษา ในกระแสโลกาภิวัตน์ และเนื่องจากสภาพของการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสาร หนังสือวารสาร บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ได้กล่าวถึงผลกระทบต่อสังคมไทยที่สำคัญอยู่ 4 ด้านคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านการศึกษา ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ จากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาดังกล่าว และ

สอบถามความคิดเห็นจากนักสังคมศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ นักธุรกิจ ผู้ผลิตครู และผู้ใช้ครู เพื่อแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมสมรรถภาพของครูมัธยมศึกษา และพัฒนาครูมัธยมศึกษาให้มีคุณสมบัติสอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ และสอดคล้องกับสิ่งที่นักเรียนจะต้องได้เรียนรู้และฝึกฝน เพื่อให้มีชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูมัธยมศึกษาตามความคิดเห็นของนักสังคมศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ นักธุรกิจ ผู้ผลิตครู และผู้ใช้ครู เกี่ยวกับสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์

ขอบเขตของการวิจัย

- 1) การวิจัยนี้มุ่งสำรวจเฉพาะความคิดเห็นของนักวิทยาศาสตร์ นักสังคมศาสตร์ นักธุรกิจ ผู้ผลิตครู และผู้ใช้ครู
- 2) การวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเท่านั้น จะไม่พิจารณาไปถึงเหตุผลแห่งความสัมพันธ์นั้น ๆ
- 3) แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูมัธยมศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวความคิดของนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญที่คิดว่าสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของคนในยุคโลกาภิวัตน์ควรเป็นเช่นไร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สมรรถภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทัศนคติ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของครูมัธยมศึกษาที่จะเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่และการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย ได้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

กระแสโลกาภิวัตน์ หมายถึง ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนวัฒนธรรมของประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ในโลก อันเนื่องมาจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยี ความรวดเร็วของระบบข่าวสารข้อมูล การติดต่อสื่อสาร การคมนาคมขนส่งและความจำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรที่จำเป็นและขาดแคลน มีผลทำให้ทุกประเทศมีความเชื่อมโยงและส่งผล กระทบถึงกันในด้านต่าง ๆ

ครูมัธยมศึกษา หมายถึง ผู้ที่สอนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

นักสังคมศาสตร์ หมายถึง อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางด้านสังคมศาสตร์ในมหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

นักวิทยาศาสตร์ หมายถึง อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทางด้านวิทยาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้หรือส่งเสริมค้ำคว้าทางด้านวิทยาศาสตร์ ตั้งแต่ระดับหัวหน้างานขึ้นไป

นักธุรกิจ หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการวางแผนหรือนโยบายทางด้านเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับหัวหน้างานทั่วไปในบริษัทธุรกิจภาคเอกชน

ผู้ผลิตครู หมายถึง บุคลากรสายผู้สอนในคณะครุศาสตร์สถาบันที่ดำเนินการผลิตครู สถาบันราชภัฏ สำนักงานเลขาธิการสภา สถาบันราชภัฏ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้ใช้ครู หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าหมวดวิชา ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. สามารถนำผลจากการวิจัย ไปพัฒนาสมรรถภาพที่พึงประสงค์ของครูมัธยมศึกษา ให้มีสมรรถภาพที่สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์
2. เป็นแนวทางแก่สถาบันผลิตครู ในการปรับปรุงโปรแกรมการผลิตครูมัธยมศึกษา
3. เป็นแนวทางแก่ครูมัธยมศึกษาในการนำมาปรับปรุงสมรรถภาพของตนเอง
4. เพื่อให้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าสำหรับครูผู้สนใจ หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป